

І.І. Рекуненко, канд. екон. наук, доц.,

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ФОНДОВИХ ІНДЕКСІВ В УКРАЇНІ

Процеси глобалізації світової економіки, зростання кількості фінансових інструментів, що користуються підвищеним попитом та мають пропозицію як на біржовому, так і позабіржовому ринку, призвели до зростання значення використання фондових індексів, як узагальнених показників стану і динаміки розвитку фондових ринків.

Однак, незважаючи на значне число досліджень з даної проблематики, залишаються недостатньо вивченими питання правильності розрахунку фондових індексів та їх правильного використання та тлумачення.

Теорія фондових індексів відносно молода і порівняно з теорією економічних індексів глибоко не розвинена. За останні десятиліття фондові ринки провідних країн перетворилися на розвинуту індустрію зі своїми законами і технологіями, що не можна сказати про ситуацію на вітчизняному фондовому ринку. На жаль, деякі існуючі світові та національні фондові індекси досить часто не відображають реального стану розвитку ринку чи економіки тієї чи іншої країни.

Для того, щоб фондовий індекс адекватно відображав процеси, що відбуваються в економіці та на фондовому ринку, і якомога менше залежав від суб'єктивних факторів, таких, як маніпулювання цінами окремих фінансових інструментів, корпоративна політика компаній-емітентів, що включає нові емісії, дроблення або консолідацію акцій, випуск варантів і т.п., необхідно застосовувати правильні і обґрунтовані методики розрахунку фондових індексів. Крім того, розуміння методики розрахунку індексу необхідно для правильної інтерпретації його змін.

Фондовий індекс це розрахунковий показник, який виступає в якості оцінки певної групи цінних паперів на основі цін угод або котирувань по цих цінних паперах. Тобто, індекси потрібні щоб оцінити ринок загалом, не

концентруючи увагу на окремих цінних паперах. Якість (репрезентативність) індексу, з нашої точки зору, визначається такими показниками як: якість кошику цінних паперів; методи розрахунку; можливість маніпулювання; ліквідність.

Якщо ми говоримо про репрезентативність індикаторів фондового ринку, то вони повинні включати в себе найбільш об'єктивні і авторитетні індикатори економічного розвитку країни. Потрібно зазначити, що саме таким індикатором виступає валовий внутрішній продукт. Зв'язок фондового ринку з економічною активністю країни спостерігається саме через цей показник.

Репрезентативний індекс ВВП можливо створити тільки тоді, якщо сформувати розрахункову базу якнайбільш близьку до структури ВВП за доходами. Оскільки саме дохід є орієнтиром оцінки ефективності діяльності компанії і спостерігається вертикальний процес трансформації ефективності на макрорівні у інтегральний показник ефективності економіки, тобто у ВВП на макрорівні, причому цей процес має дзеркальне відображення на фондовому ринку саме через ціни на акції компанії. Перед нами постає завдання поєднати акції у правильній пропорції і відсікати «ринковий шум».

Не вирішивши ці завдання – неможливо побудувати адекватний індекс, що відображає ціни ВВП-утворюючих цінних паперів. Найбільш вдалим в нашому випадку, буде зважений капіталізований індекс, структура якого буде сформована відповідно до ВВП України.

Даний індекс може бути корисний портфельним інвесторам, як основа для диверсифікованого інвестування в ризикові інструменти (акції). Оскільки фондовий ринок України відноситься до Front market («первинний ринок», тобто більш чутливий до змін), то волатильність цін може мати дуже значні розміри, що особливо цікаво іноземним інвесторам, охочим до ризику. Портфель сформований за даним підходом сформує більш високу дохідність інвестицій, або гарантований мінімум вищий ніж інвестиції в національні цінні папери.

Рекуненко, І.І. Проблеми застосування фондових індексів в Україні [Текст] / І.І. Рекуненко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (8-9 листопада 2012 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2012. – С. 172-173.